ספר הקנה — סוד איסור יבום בעריות

סוד איסור יבום בעריות.

וגם ארז"ל שני אחים שנשאו שתי אחיות ומת אחד מהם אשתו פטורה מן החליצה ומן היבום שנאמר ואשה אל אחותה לא תקח לצרור לגלות ערותה עליה בחייה נאמר כאן עליה ונאמר להלן יבמה יבא עליה מה להלן במקום מצוה אף כאן במקום מצוה ואפ"ה אמר הכתוב לא תקח.

אל"ר ומי יסבול דבריהם ההרוסים מכל צד התורה אסרה יבום באחות אשה והתירה באשת אח יבום נשארו שאר העריות ומקישין אותן לאחות אשה ומה ראו ונקיש כולם באשת אח וינהוג היבום בכולם חוץ מאחות אשה דאסור.

אל"ב איכא לאקושי לקולא ולחומרא לחומרא מקשינן.

אל"ר ונקיש לקולא דהא באכילת מצה מקשינן לקולא דאיכא למימר כל שישנו בקום אכול מצה ישנו בבל תאכל חמץ והני נשי הואיל ולתנהו בקום אכול מצה לתנהו בבל תאכל חמץ אמר קרא כי כל אוכל מחמצת.

טעמא דאיכא קרא הא לאו הכי לקולא מקשינן.

אל"ב מיניה וביה קרא מה איצטריך שלא להקיש לקולא תפשוט מכאן דאין מקשינן לקולא דהוא אב לכולם.

אל"ר אימר דאמרינן לחומרא מקשינן דלא דמי לא להא ולא להא אלא הכי נראה למי דומין שאר עריות לאשת אח או לאחות אשה ודאי לאשת אח דומין שאין לה היתר לאחר מיתה ולא לאחות אשה שיש לה היתר לאחר מיתה, ועוד אי לחומרא מקשינן יצטרך עוף ב' סימנים בשחיטה דכתיב זאת תורת הבהמה והעוף והחיה הרומשת ומקישין לעוף להא ולהא ולפי סברא זו אין להקישו רק לבהמה לחומרא.

אל"ב תינח אשת אח דאינו עובר אלא אאשת אח אבל אחות אשה דעובר משום אשת אח ומשום אחות אשה וכן שאר עריות ליכא לאקושי לאשת אח דהכא חדא והכא תרתי.

א"ל ר' השתא דאתית להכי לדידך מי ניחא לשתוק מעליה ולא תוכל לומר ליבם אחות אשה או שאר עריות דהכא חדא והכא תרתי.

אלא לא בא הפסוק עליה שבאחות אשה רק לעצמו ולומר לך נאמר כאן עליה ונאמר להלן עליה מה לשם יבום אף כאן יבום ואמאי לא תקח כשאחות אשה היא צרה אבל כשאינה צרה תקח ותיבם והעד דכתיב לצרור, ותו אם האמת אתם תינח אחות אשה עצמה שהיא ערוה בתרתי שלא יקח אלא צרתה שאינה ערוה בתרתי אמאי לא יקח והא אינה אלא אשת אח, אל"ב וג"ש הוא לומר נאמר כאן עליה ונאמר להלן עליה מה לשם יבום אף כאן יבום והא לא דמי דהתם חד והכא תרתי ר"ל דהתם אשת אח לבד.

והכא אשת אח ואחות אשה.

א"ל א"ה דהתם חדא דהא איסורה איסור עולם והכא תרתי ואיסורה איסור שעה שאחר מיתה מותרת ותו מה מצינו יבום דאתי עשה ודחי ל"ת וכרת אף בעלמא כן, אל"ב משום דהוי יבום וקרבן שבת ב' כתובין הבאין כאחד וא"מ.

אל"ר והא לא דמי דהתם לאו שיש בו כרת והכא עשה ולאו שיש בו כרת ומיתת ב"ד וכהאי גוונא לא הוי ב' כתובים.

א"ל בני מדאיצטרך להתיר שעטנז בציצית דיבא עשה וידחה לא תעשה גרידא ש"מ דמאשת אח לא ילפינן בעלמא דא"כ אל יסמוך שעטנז לציצית ויבא מכ"ש השתא אשת אח דאית בה כרת דוחה שעטנז שאין בו כרת לא כ"ש א"ל ומי מסמיך ליה להתיר שעטנז בציצית והא אמרינן כ"מ דאפשר לקיים שניהם לא יבא עשה וידחה ל"ת ובציצית אפשר לקיים שניהם ולא יבא עשה וידחה לא תעשה וא"ת למה נסמכה לחייב הנשים בציצית לומר כל שישנו בלא תלבש שעטנז ישנו בגדילים תעשה לך ומאי בני אפי' בנות דומיא דלא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה ומאי ישראל ולא גוי א"כ אימור דאשת אח מלמד בעלמא דיבא עשה וידחה ל"ת שיש בו כרת.

א"ל בני עיין בעליה דאפי' במקום שאינו מצוה מייבם כי מ"ה הקשה אחות אשה שהיא על אשה נקרא יה זהו ע"ל י"ה ואינה פועלת ברחמים וכ"ש שאר עריות ואין המצוה הזאת רק באשת חיקו מ"מ אם מתה אשתו באה אחותה במקומה ומותרת לו ולכן אין הדין הזה בעלמא כי זה הלאו והכרת מתתקנין ע"י קיום העשה הפועל רחמים וחסד עם הניצוץ הוא הדין קרבן שבת נתקן ומקרב ומעלה הכל כאחד, ואין הדין הזה בעלמא, לכן בני הם אמת ודבריהם אמת ויודעים עיקר האמת ומשאו ומתנו בתלמוד שהוא עיקר מקומו אבארהו בעז"ה כי שם ענין הצרות, מ"מ דע בני שאם הגבירה בכעס גם צרתה בכעס ואם היא ברחמים גם צרתה ברחמים ודין זה עד סוף השמטה הוא שאז"ל עד סוף כל הדורות, וידעת שצרת המלכה היא מצרית חיצונית הנקראת לילית וממנה נאצלו צרות לאין סוף וכולן עומדות תחת המלכה שובי אל גבירתך וכל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה כי היא הגבירה והמלכה על כל הצרות ומלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיע ואין להרהר אחר מדותיו, ודע בני דאבא שאול אומר הכונס את יבמתו לשם נוי לשום אישות לשום דבר אחר פגע בערוה והוא אמר ונראה לי שהולד ממזר ואסור לבא בקהל דשלחי ליה נפש מסאבה ונטמאתם בם ואם חכמים אמרו יבמה יבא עליה מ"מ ידעו באמת שפשטה הטומאה בגלות ולא חשו.

מ"מ אין מתירין עדות לכתחילה ובאמת כך גזרו בשניות לחליצה שהן ז' על ז' כמו בערוה שהחולץ ליבמתו הוא אסור בקרובותיה באמה באם אמה באם אביה ואמה בבתה בבת בתה ואחותה בזמן שהיא קיימת והאחין מותרים והיא אסורה בקרוביו באביו באבי אביו בבנו בבן בנו שכל אלו הם דברים הפוגמים למעלה: